

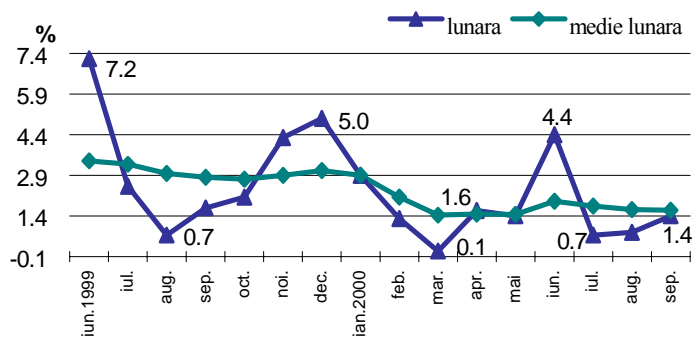
Sinteză monetară nr.9*2000

Septembrie 2000

Inflația

În septembrie față de luna august 2000 prețurile de consum au crescut cu 1.4 la sută (graficul nr.1), inclusiv: la produsele alimentare cu 1.6 la sută, la mărfurile nealimentare cu 0.8 la sută și la serviciile prestate populației cu 1.4 la sută. De la începutul anului curent prețurile de consum s-au majorat cu 15.5 la sută, iar față de luna septembrie 1999 — cu 29.2 la sută. Rata medie lunară a inflației în nouă luni ale anului în curs a fost de 1.6 la sută, cu 1.2 puncte procentuale mai mică decât în perioada corespunzătoare a anului 1999.

Graficul nr. 1. **DINAMICA INFLAȚIE**

Majorarea prețurilor la produsele alimentare s-a datorat creșterii prețurilor la carne și produse din carne cu 7 la sută, la legume cu 2 la sută. Concomitent s-au redus prețurile la fructe și cartofi, aproximativ cu 5 la sută. Prețurile la îmbrăcăminte și încălțăminte au crescut cu 2.5 la sută, la combustibil cu 0.6 la sută. S-au majorat tarifele la serviciile prestate populației de către instituțiile de învățământ universitar și preuniversitar cu 3.5 la sută, la serviciile transportului urban – microbuze și taxiuri – cu 12 la sută.

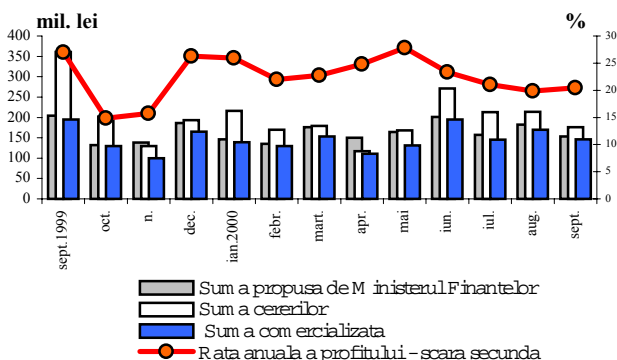
Operațiunile pe piața hârtiilor de valoare de stat

Rata de bază a BNM pentru creditele acordate pe termen scurt și pe termen mediu (până la 5 ani) în luna septembrie a fost stabilită în mărime de 28.7 la sută anual, micșorându-se ca și în luna precedentă cu 0.1 puncte procentuale. Concomitent, rata respectivă pentru creditele pe termen lung, începând cu luna martie, s-a menținut la nivelul de 17.0 sută.

În cadrul **operațiunilor de piață deschisă**, în luna de referință Banca Națională a Moldovei a desfășurat licitații de vânzare a hârtiilor de valoare de stat (HVS). În prezența unei oferte de 43 mil. lei și a unei cereri de 23.9 mil. lei au fost comercializate HVS în volum de 18.5 mil. lei (la preț de vânzare), sau cu 21.7 la sută peste volumul plasat în luna august.

Această majorare parțial a fost facilitată de majorarea ratei profitului, însă deoarece în structura HVS comercializate a crescut ponderea bonurilor cu termenele de scadență mai scurte, valoarea medie ponderată a ratei efective a rămas practic la nivelul lunii precedente - 21.6 la sută.

Graficul nr. 2. Totalurile licitațiilor de comercializare a hârtiilor de valoare de stat pe piața primară

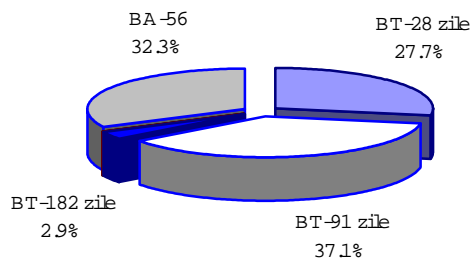
În scopul diminuării volumului HVS în circulație, în luna septembrie Ministerul Finanțelor a oferit spre plasare pe **piata primară** HVS în volum de 153 mil. lei, față de 182 mil. lei în luna august (graficul nr.2). În prezența unei cereri pe piața respectivă în volum de 176.4 mil. lei, au fost comercializate HVS în valoare nominală de 146.4 mil. lei. Comparativ cu luna precedentă comercializarea

HVS a scăzut cu 23.4 mil. lei, sau cu 13.8 la sută.

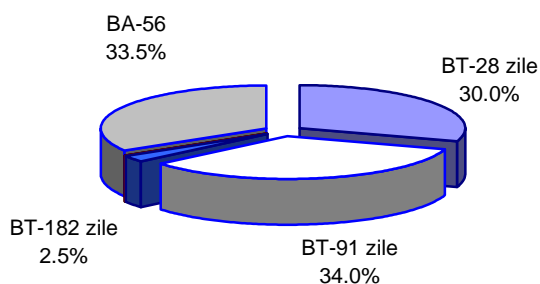
Rata medie ponderată a profitului în luna gestionară a înregistrat 20.5 la sută, față de 19.9 la sută din august. Analizând evoluția profitului la HVS după termenele de circulație, pe parcursul lunii gestionare se evidențiază creșterea profitului la bonurile cu termenul de circulație de 28 zile și reducerea la cele cu termenul de circulație de 182 zile.

În structura HVS comercializate comparativ cu luna precedentă a crescut

Graficul nr. 3. Structura comercializării HVS pe piața primară în august 2000

septembrie 2000

ponderea bonurilor cu termenul de circulație până la 56 de zile în defavoarea celor cu termenul de 91 și 182 zile (graficul nr. 3).

În acest interval de timp ponderea volumelor de HVS procurate de către băncile comerciale (92.8 la sută) s-a înscris pe același trend ascendent din luna trecută, majorându-se cu 1.7 puncte procentuale. Respectiv, în scădere s-a aflat ponderea bonurilor procurate de clienții băncilor – investitorii autohtoni.

Volumul încasărilor mijloacelor bănești ca rezultat al plasării HVS în luna septembrie a constituit 175.8 mil. lei, depășind cu 2.5 mil. lei volumul răscumpărării HVS plasate la licitații și ajunse la scadență în această perioadă. Acest fapt a condus la majorarea până la 346.1 mil. lei, sau cu 2.5 la sută față de luna august, a volumului HVS aflate în circulație (din cele emise pe piața primară prin intermediul licitațiilor).

Deoarece în perioada de referință în creștere s-a aflat doar volumul bonurilor emise pe piața primară, volumul nominal al HVS în Sistemul de înscrieri în conturi la 30.09.2000 s-a redus cu 5.9 mil. lei față de 31.08.2000, însumând 2066.0 mil. lei.

Tabelul nr.1. HVS în circulație după deținători la sfârșitul perioadei (%)

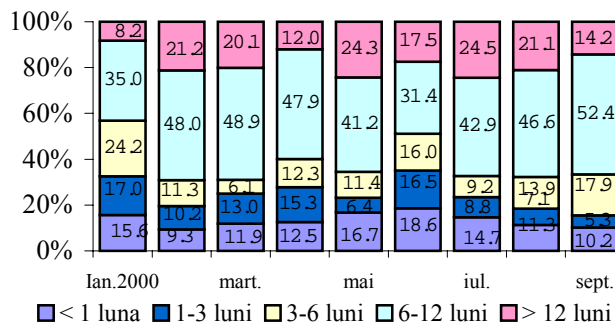
	sept. 1999	oct.	n.	dec.	ian. 2000	febr.	mart.	apr.	mai	iun.	iul.	aug.	sept.
În portofoliul BNM și în calitate de gaj	82.1	82.5	84.6	86.7	86.8	87.6	87.4	87.8	87.6	84.0	82.5	82.5	81.5
În portofoliul băncilor comerciale	15.4	15.7	13.8	12.3	12.2	11.4	11.7	11.2	11.5	15.2	16.5	16.5	17.4
În portofoliul clienților băncilor	2.5	1.8	1.6	1.0	1.0	1.0	0.9	1.0	0.9	0.8	1.0	1.0	1.1

Piața creditelor și a depozitelor

Volumul total al creditelor acordate de către băncile comerciale în economia națională în septembrie curent s-a majorat cu 32.9 la sută (80.2 mil. lei), ajungând la un record de 323.8 mil. lei. Aceasta a fost determinată, în principal, de majorarea volumului creditelor în moneda națională (65.3 mil. lei), care s-au îndreptat spre sprijinirea producției (credite pe termen scurt). O creștere semnificativă a fost consemnată și în cazul creditelor în valută străină, a căror volum a crescut cu 14.9 mil. lei.

Volumul creditelor acordate în moneda națională s-a cifrat la 213.7 mil. lei, depășind cel din luna august cu 44 la sută. Creșterea a fost generată de sporirea cererii față de resursele creditoare cu termen de 3-12 luni, ritmul mediu de creștere al creditelor respective fiind de 67.1 la

Graficul nr. 4. Structura creditelor acordate de bancile comerciale (in MDL)

sută, ceea ce a condiționat majorarea ponderii lor în totalul creditelor în lei până la 70.3 la sută.

De menționat că creditele cu scadența până la 3 luni, în pofida creșterii în valoare absolută, au scăzut ca pondere, menținând panta descendentă din lunile precedente (graficul nr.4).

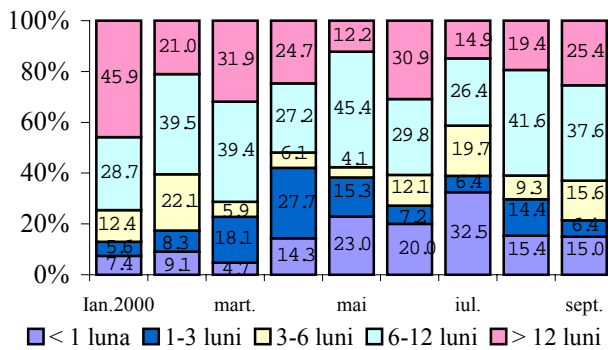
Rata medie a creditelor în moneda națională practic nu s-a schimbat, constituind 33.7 la sută.

Volumul creditelor acordate în valută străină a crescut în luna gestionară cu 15.7 la sută, ritm inferior celui consemnat în august și a constituit 110.1 mil. lei.

Exprimată în dolari SUA suma creditelor respective s-a majorat cu 1.3 mil. USD, sau cu 16.4 la sută.

În septembrie în componența noilor credite în valută străină o dinamică mai rapidă au avut creditele cu termenul de 3-6 luni (95 la sută) și de peste 12 luni (spor cu 52 la sută), totodată consemnându-se creșterea ponderii sumelor alocate pe termenele nominalizate (graficul nr.5).

Graficul nr. 5. Structura creditelor acordate de bancile comerciale (în valuta străina)

Dobânda medie la creditele în

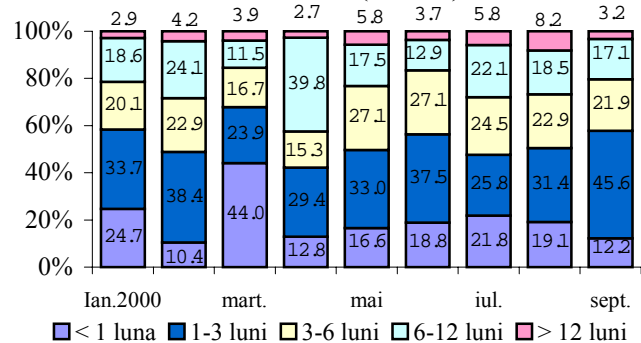
valută străină s-a redus cu 1.0 punct procentual, atingând valoarea de 15.8 la sută. De remarcat că, mișcarea descendentă a ratelor dobânzilor majorității categoriilor de credite în valută a menținut procesul de creditare la un nivel apreciabil.

Dinamica mai redusă a volumului creditelor acordate în valută străină a condiționat micșorarea ponderii acestora în volumul total al creditelor de la 39.1 la sută în august până la 34 la sută în luna septembrie.

Volumul total al depozitelor atrase la termen de sistemul bancar în luna de referință s-a cifrat la 205.5 mil. lei și a avut o dinamică nefavorabilă, ritmul descreșterii fiind de 3.9 la sută. Analizând cele două componente se constată evoluții diferite. În timp ce suma depozitelor în lei atrase pe parcursul lunii septembrie era cu 32.2 la sută (20 mil. lei) mai ridicată decât în luna august a.c., depozitele în valută au scăzut cu 18.6 la sută (28.2 mil. lei).

Depozitele în monedă națională au însumat 82.2 mil. lei, înregistrând un ritm accelerat față de perioada precedentă cu 24.1 puncte procentuale. Spre deosebire de luna august, evoluția depozitelor în lei a fost determinată de dinamica pozitivă a depunerilor persoanelor juridice (creștere cu 93 la sută) și doar 16 la sută din sporul

Graficul nr. 6. Structura depozitelor atrase de bancile comerciale (în MDL)

depunerilor *în lei* la băncile comerciale (3.2 mil. lei) se regăsesc în conturile populației. Deși au crescut într-un ritm inferior lunii anterioare (cu 7.2 la sută), economiile populației continuă să dețină ponderea maximă în totalul angajamentelor în MDL (57.5 la sută).

În componența depozitelor atrase la termen *în moneda națională* a continuat să crească ponderea depunerilor cu termen de la o lună până la 3 luni (cu 14.2 puncte procentuale, graficul nr.6), în timp ce s-a înregistrat micșorarea dobânzii medii la depozitele respective cu 2.4 puncte procentuale. În contrast cu perioada anterioară, suma depunerilor cu termen mai îndelungat (peste 12 luni) s-a diminuat cu circa 48 la sută, ceea ce a dus la micșorarea nivelului lor în totalul depozitelor *în lei* cu 5.0 puncte procentuale.

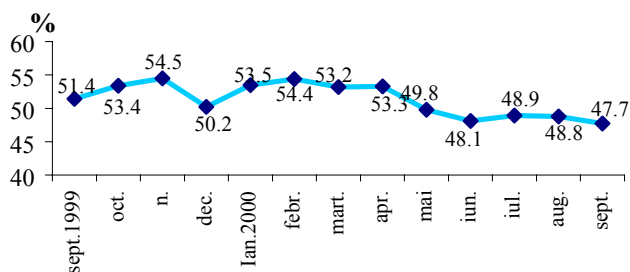
Rata medie a dobânzii constituită la depozitele la termen în moneda națională pe sistemul bancar s-a diminuat ușor (cu 1.2 puncte procentuale), constituind 23.8 la sută. Concomitent, o dinamică apropiată a fost caracteristică ratelor dobânzilor pentru depunerile în valută străină. Micșorându-se în mediu cu 0.7 puncte procentuale, în condițiile aprecierii în termeni reali a leului moldovenesc față de dolarul SUA, depunerile în valută străină au un cost mai scăzut decât al celor în lei, ceea ce duce la comprimarea volumului acestor depuneri.

Drept urmare, **volumul depunerilor la termen în valută străină** s-a micșorat, alcătuind 123.4 mil. lei (echivalentul a 10 mil. USD).

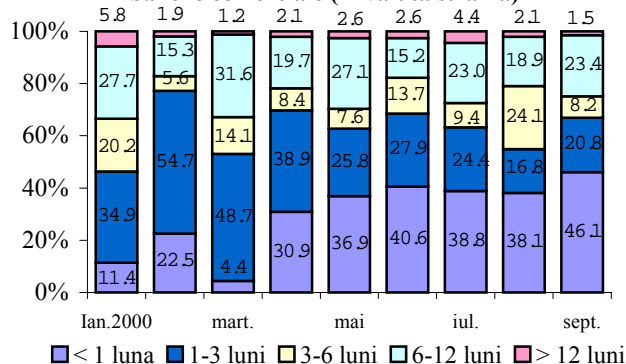
În perioada de referință în structura angajamentelor în valută străină a sporit considerabil cota depunerilor pe termen de până la 3 luni (cu 12 puncte procentuale), precum și a celor cu termenul de 6-12 luni (graficul nr.7). În creștere semnificativă în valoare absolută au fost depozitele persoanelor juridice pe termen de 1-3 luni și pe termen de 6-12 luni (de 2.8 ori).

Rata medie a dobânzii la depozitele în valută străină în luna septembrie a constituit 4.2 la sută. Schimbarea ratei a fost influențată, cu precădere, de diminuarea dobânzii medii la depozitele persoanelor juridice (cu 1.0 punct procentual).

Graficul nr. 8. Ponderea depozitelor in valuta strain

Graficul nr. 7. Structura depozitelor atrase de bancile comerciale (in valuta straina)

În perioada gestionară s-a înregistrat o scădere neînsemnată a nivelului dolarizării depozitelor (graficul nr.8). Astfel, ponderea depozitelor în valută străină (la

vedere și la termen) la data de 29.09.00 a constituit 47.7 la sută din soldul total al depozitelor.

Schimbările ce au avut loc pe piața creditelor și depozitelor în luna de referință pot fi rezumate astfel:

- ✓ s-au majorat volumele creditelor acordate și a depozitelor atrase în moneda națională;
- ✓ a crescut volumul creditelor acordate și s-a diminuat cel al depozitelor atrase de băncile comerciale în valută străină;
- ✓ s-au redus ratele medii la creditele acordate și la depozitele atrase atât în MDL, cât și în valută străină;
- ✓ s-a majorat marja de intermediere la creditele în moneda națională, concomitent reducându-se cea în valută străină.

Tabelul nr. 2. RATA MEDIE A DOBÂNZII LA CREDITE ȘI ANGAJAMENTE (%)

	Rata medie la credite în MDL	Rata medie la angajamente în MDL	Marja (MDL)	Rata medie la credite în valută străină	Rata medie la angajamente în valută străină	Marja (valută străină)
sept.1999	36.71	27.38	9.33	19.28	4.90	14.38
oct.	35.38	26.40	8.98	20.21	5.09	15.12
n.	35.87	25.84	10.03	21.00	4.64	16.36
dec.	35.25	27.77	7.48	19.14	5.14	14.00
ian. 2000	35.40	24.73	10.67	18.62	4.48	14.14
febr.	31.73	26.10	5.63	21.45	5.22	16.23
mart.	35.24	22.72	12.52	16.74	4.87	11.87
apr.	35.65	28.73	6.92	18.33	5.17	13.16
mai	35.71	25.73	9.98	16.64	5.48	11.16
iun.	35.02	25.02	10.00	17.12	6.16	10.96
iul.	34.38	25.20	9.18	16.95	5.57	11.38
aug.	33.77	24.97	8.80	16.81	4.87	11.94
sept.	33.71	23.75	9.96	15.80	4.15	11.65

În luna septembrie **volumul operațiunilor pe piața interbancară** a însumat 18 mil. lei (inclusiv 3.6 mil. lei, sau 19.8 la sută credite acordate în valută străină), majorându-se cu 88.4 la sută. Circa 65 la sută din volumul total al creditelor în lei au fost acordate pe termen de până la 7 zile cu rata medie a profitului de 19 la sută.

Rata medie a dobânzii la creditele în moneda națională în perioada gestionară a crescut cu 2.9 puncte procentuale și a constituit 17.9 la sută, iar la cele în valută s-a diminuat cu 1.5 puncte procentuale, înregistrând 5.5 la sută.

Masa monetară

La finele lunii septembrie *masa monetară* (M3) constituia 3181.9 mil. lei, sau cu 131 mil. lei mai mult față de situația din 30 august 2000. Concomitent M2 (masa monetară în lei) s-a majorat cu 108.0 mil. lei.

La creșterea indicatorului M3 a contribuit majorarea tuturor componentelor: volumul banilor în circulație (cu 44.9 mil. lei, sau cu 3.5 la sută), depozitele în moneda națională (cu 63.2 mil. lei, sau cu 7.0 la sută) și depozitele în valută străină (cu 22.9 mil. lei, sau cu 2.7 la sută). În componența depozitelor în lei în creștere au fost atât depozitele la vedere cât și cele la termen, majorându-se cu 28.1 și cu 35.1 mil. lei, respectiv. Exprimată în USD depozitele în valută străină s-au majorat cu 2.5 mil. USD (cu 3.5 la sută).

Ponderea depozitelor în valută străină în volumul total al masei monetare în septembrie a continuat tendința urmărită în luna precedentă, micșorându-se de la 28.1 la sută în luna august până la 27.6 la sută.

Activele externe nete (conv.) deținute de sistemul bancar s-au majorat cu 4.6 mil. USD, constituind 77.8 mil. USD. În structură însă se constată evoluții diferite: în timp ce activele externe nete deținute de băncile comerciale au crescut cu 8.2 mil. USD, cele deținute de BNM s-au redus cu 3.6 mil. USD.

Activele interne nete pe sistemul bancar s-au majorat cu 76.3 mil. lei (3.4 la sută).

În luna septembrie datoria Guvernului față de sistemul bancar a crescut cu 91.4 mil. lei, inclusiv datoria Guvernului față de BNM cu 73.3 mil. lei. Creșterea datoriei Guvernului față de BNM a fost cauzată de micșorarea depozitului Guvernului cu 78.5 mil. lei, ca urmare a onorării datoriei externe de stat, utilizării nete a mijloacelor extrabugetare ale Ministerului Finanțelor în sumă de 13 mil. lei, precum și de operațiunile efectuate pe piața deschisă cu un sold net de 11 mil. lei.

Pe parcursul perioadei de referință au fost reperfectate creditele acordate anterior de către BNM Ministerului Finanțelor în sumă de 291.3 mil. lei, fapt ce n-a influențat evoluția datoriei Guvernului.

Volumul creditelor nete alocate în economie s-a majorat cu 108.4 mil. lei (5.8 la sută). Această creștere s-a produs preponderent pe baza majorării cu 72.7 mil. lei a creditelor în MDL acordate sectorului privat și cu 35.7 mil. lei a celor în valută străină.

În luna septembrie datoria creditoare a băncilor comerciale față de BNM, spre deosebire de luna precedentă s-a redus cu 4.1 mil. lei și a constituit 103.7 mil. lei.

Ponderea creditelor acordate băncilor comerciale de către BNM în volumul creditului intern pe BNM s-a redus de la 7.4 la sută în luna august până la 6.7 la sută în luna septembrie, fapt ce denotă creșterea ponderii datoriei Guvernului în volumul creditului intern pe BNM. Ponderea resurselor acordate de BNM băncilor comerciale în volumul total al creditelor în economie s-a redus neesențial (cu 0.5 puncte procentuale) și a constituit 5.2 la sută.

Schimbările în structura masei monetare sunt reflectate în tabelul nr.3.

Tabelul nr.3. Evoluția structurii masei monetare

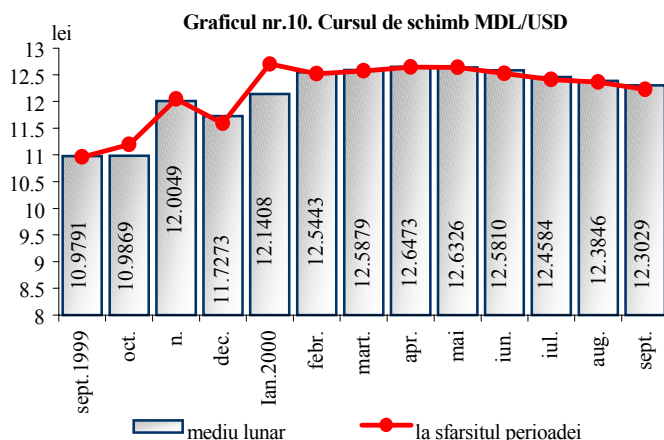
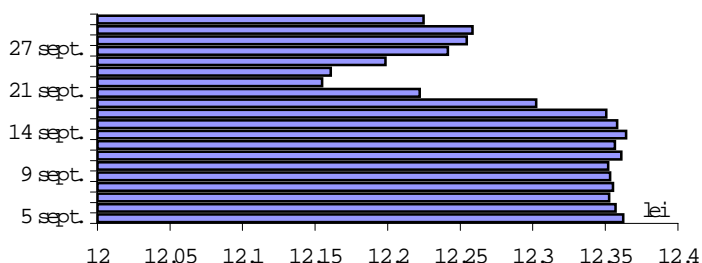
Componentele masei monetare	Ian .2000	Pond.	August 2000	Creșt.	Pond.	Septembrie 2000	Creșt.	Pond.
MASA MONETARA	2519.6	100	3050.9	1.8	100	3181.9	4.3	100
BANI IN CIRCULATIE	1057.9	42.0	1294.7	6.2	42.4	1339.6	3.5	42.1
DEPOZITE LA VEDERE	317.2	12.6	435.6	-5.9	14.3	463.7	6.5	14.6
- ale persoanelor juridice	303.6	12.0	416.6	-6.0	13.7	442.7	6.3	13.9
- ale persoanelor fizice	13.6	0.6	19.0	-3.5	0.6	21.0	10.5	0.7
DEPOZITE LA TERMEN SI PE TERMEN LUNG	361.9	14.4	463.2	3.9	15.2	498.3	7.6	15.7
- ale persoanelor juridice	71.7	2.9	91.5	7.3	3.0	114.3	24.9	3.6
- ale persoanelor fizice	290.2	11.5	371.7	3.1	12.2	383.9	3.3	12.1
DEPOZITE IN VALUTA STRAINA	781.1	31.0	856.0	-1.5	28.1	878.9	2.7	27.6
- ale persoanelor juridice	463.2	18.4	466.6	-4.7	15.3	482.1	3.3	15.2
- ale persoanelor fizice	317.9	12.6	389.4	2.6	12.8	396.8	1.9	12.5
INSTRUMENTELE PIETEI MONETARE	1.5		1.4			1.4		

Piața valutară

Pe parcursul ultimelor luni politica valutară a Băncii Naționale a Moldovei a fost orientată spre atenuarea aprecierii excesive a monedei naționale, ceea ce a permis consolidarea și menținerea rezervelor valutare internaționale la un nivel acceptabil pentru acoperirea a cel puțin trei luni de import, deservirea continuă a datoriei externe a statului și asigurarea eficienței politicii monetare și valutare.

În luna septembrie **cursul oficial** mediu lunar de schimb al leului moldovenesc (MDL) față de dolarul SUA (USD) a continuat tendința de apreciere, urmărită în luna precedentă, înregistrând 12.3029 lei pentru 1 USD (față de 12.3846 în luna august, graficele nr. 9, 10).

Graficul nr.9. Evoluția cursului de schimb MDL/USD în septembrie 2000

De la începutul anului 2000 leul moldovenesc a marcat o depreciere cu 5.5 la sută în termeni nominali și o apreciere cu 8.7 la sută în termeni reali. Comparativ cu luna precedentă, MDL în luna septembrie s-a apreciat

cu 1.1 la sută în termeni nominali, iar în termeni reali cu 2.5 la sută.

Volumul total de dolari SUA tranzacționați în luna septembrie pe piața interbancară de către bănci a constituit 37.6 mil. USD, micșorându-se față de luna precedentă cu 2.3 mil. USD. Volumul net al operațiunilor Băncii Naționale a Moldovei pe piața interbancară este de 3.2 mil. USD (vânzarea – 0, cumpărarea – 3.2 mil. USD).

Cursul oficial mediu lunar al leului moldovenesc față de rubla rusească s-a apreciat de la 0.4456 în luna august până la 0.4448 pentru 1 rublă rusească în luna septembrie. La începutul lunii cursul oficial al leului moldovenesc față de rubla rusească constituia 0.4448 lei pentru 1 rublă rusească, iar la sfârșitul lunii 0.4401 lei.

Casele de schimb valutar și punctele de schimb valutar ale băncilor comerciale în septembrie curent au cumpărat 28.7 mil. USD, 3.4 mil. mărci germane, 11.8 mil. ruble rusești, 2504.1 mil. lei românești, 1.5 mil. hrivne ucrainene și au vândut 17.3 mil. USD, 2.9 mil. mărci germane, 12.1 mil. ruble rusești, 2708.9 mil. lei românești, 1.6 mil. hrivne ucrainene.

De menționat că, pe parcursul lunii septembrie cursul de schimb al leului moldovenesc la punctele și casele de schimb valutar a reflectat aceeași tendință ca și cursul oficial al monedei naționale.

Stocul datoriei publice directe și garantate de stat la situația din 30.09.2000 a constituit 981.76 mil. USD, (inclusiv creditele acordate de FMI).

Stocul datoriei externe s-a micșorat în mărime nominală cu 7.09 mil. USD. Pe parcursul lunii septembrie s-au făcut trageri nesemnificative în cadrul creditelor deja existente în mărime de 0.11 mil. dolari SUA. În această perioadă s-au făcut rambursări în mărime totală de 7.48 mil. USD. Deprecierea cursului dolarului SUA comparativ cu alte valute a contribuit la majorarea stocului datoriei externe cu 0.29 mil. USD.

În luna septembrie pentru datoria garantată s-a achitat suma totală de 0.57 mil. USD, iar pentru datoria directă – 10.31 mil. USD (inclusiv principalul - 7.01 mil. USD și dobânda – 3.3 mil. USD).

În anul curent arieratele la datoria directă acumulate la 30.09.2000 au constituit 4.944 mil. USD, iar cele la datoria garantată de Guvern – 4.7 mil. USD.